

ІСТОРИЧНІ ДАТИ

Інституту фізіології НАН Білорусі – 50 років

У 1953 р. згідно з постановою Ради Міністрів СРСР (від 3 грудня 1952 р.) на базі Інституту теоретичної медицини АН БРСР було створено Інститут фізіології Академії наук Білорусі. Засновником Інституту і його беззмінним керівником до 1984 р. був Іван Андрійович Булигін, якого направили до Мінська з Ленінграда. З кінця 50-х років минулого століття в Інституті інтенсивно вивчалися структурно-функціональна організація вегетативних гангліїв, роль аферентних шляхів у локальних і системних рефлексах, нейрогуморальні механізми ланцюгових вестибуло-вісцеральних реакцій, причини порушення процесів мієлінізації нервів, які призводять до розсіяного склерозу, вплив іонізуючої радіації на біохімічні процеси.

Уже в 60-ті роки Інститут фізіології АН БРСР перетворюється в науковий центр, який стає відомим не тільки в СРСР, але і за кордоном. У ці роки плідно працюють академіки АН БРСР І.А. Булигін, Д.М. Голуб і Д.О. Марков, яким були присуджені Державні премії БРСР і СРСР у галузі науки та техніки (1972, 1973, 1974, 1978).

У 1984 р. Інститут фізіології АН БРСР очолив відомий учений професор Валерій Миколайович Гурін, який нині є академіком НАН Білорусі та Російської АМН. Основні напрямки досліджень в 80 – 90-ті роки включали вивчення загальних закономірностей діяльності нервових центрів, які забезпечують регуляцію функцій внутрішніх органів, дослідження системних механізмів регуляції температури тіла, вивчення компенсаторно-відновних процесів у тканинах за умов дії фізіологічно активних речовин, дослідження нервових і гуморальних механізмів регуляції функцій при екстремальних впливах і дії несприятливих факторів зовнішнього середовища.

Директору Інституту академіку НАНБ і РАМН В.М. Гуріну за цикл наукових праць “Механізми терморегуляції за умов норми і патології” присуджено Державну премію Республіки Білорусь (1996).

Тепер провідними напрямками наукових досліджень Інституту фізіології НАН Білорусі є центральні та периферичні механізми терморегуляції; управління функціями організму при гіпотермії, гіпертермії і за умов розвитку лихоманкового синдрому; роль вісцеральних аферентних систем і нервових центрів у механізмах розвитку системних реакцій у нормі та при патології; фізіологічні механізми та морфологічні основи життєдіяльності людини та тварин при адаптації до факторів середовища.

В Інституті фізіології працює висококваліфікований колектив учених, роботи яких добре відомі в науковому світі. Нині в Інституті діє сім лабораторій і три наукових групи, які очолюють академік НАНБ і РАМН В.М. Гурін (лабораторія фізіології функціональних систем), член-кореспондент НАНБ В.В. Солтанов (лабораторія фізіології аферентних систем) і В.А. Кульчицький (лабораторія фізіології стовбура головного мозку), доктори біологічних наук В.М. Нікандров (лабораторія регуляторних білків і пептидів), О.В. Гурін (лабораторія системних механізмів стресу), Г.В. Красковський (лабораторія онкогенетики), доктор медичних наук І.М. Семененя (лабораторія прикладної фізіології), академік НАНБ і РАМН В.О. Матюхін (академічна група еколого-фізіологічних проблем), академіки НАНБ Ф.В. Олешкевич (група проблем нейротрансплантації та відновної нейрохірургії) та Є.П. Демидчик (група проблем раку щитовидної залози).

Інститут фізіології НАН Білорусі як провідний науковий заклад координує фізіологічні дослідження в державі. Він є головною організацією за двома Державними програмами фундаментальних досліджень: “Вивчення механізмів регуляції функцій організму з метою розробки методів корекції порушень процесів життєдіяльності” (Регуляція функцій) та “Вивчення впливу на людину і тварин природних і техногенних факторів навколишнього середовища” (Екологія та адаптація). Наукові дослідження, які проводяться в Інституті, відповідають сучасним тенденціям розвитку фізіологічної науки, пріоритетним напрямкам фундаментальних наукових досліджень, що мають велике значення для реалізації соціально-економічних пріоритетів республіки.

Інститут фізіології НАН Білорусі плідно співпрацює з Інститутом фізіології ім. І.П. Павлова РАН, Інститутом еволюційної фізіології та біохімії ім. І.М. Сеченова РАН, Інститутом нормальної фізіології ім. П.К. Анохіна РАМН, Інститутом медико-біологічних проблем РАН, Інститутом вищої нервової діяльності та нейрофізіології РАН, Інститутом фізіології ім. О.О. Бого-

мольця НАН України, Інститутом експериментальної медицини РАМН, медичним факультетом Лондонського університету, Берлінським університетом ім. О. Гумбольдта та іншими провідними науковими закладами.

7 – 8 жовтня 2003 р. у Мінську відбулися ювілейна конференція та симпозіум “Пурини та монооксид азоту (регуляторна роль в організмі)”, присвячені 50-річчю заснування Інституту фізіології НАН Білорусі. В урочистостях взяли участь президент НАН Білорусі М.В. Мяснікович, директор Інституту фізіології ім. І.П. Павлова РАН член-кореспондент РАН Д.П. Дворецький, директор Інституту головного мозку РАН член-кореспондент РАН С.В. Медведєв, директор Інституту нормальної фізіології ім. П.К. Анохіна РАМН академік РАМН К.В. Судаков, академік РАН О.Д. Ноздрачев, член-кореспондент РАН В.І. Медведєв. Україну представляли співробітники Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України заступник директора з наукової роботи член-кореспондент НАН України В.Ф. Сагач і доктор медичних наук М.М. Ткаченко.

Учасники ювілейної конференції.

Зліва направо: М.М. Ткаченко, Д.П. Дворецький, В.М. Гурін, В.Ф. Сагач, С.О. Полєнов, М.А. Лосєв

Колектив Державного наукового закладу “Інститут фізіології НАН Білорусі” з нагоди 50-річчя заснування привітав директор Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України, президент Українського фізіологічного товариства академік НАН та АМН України, Російської АН, Європейської Академії Наук П.Г. Костюк.

На пленарній сесії ювілейної конференції з доповідями виступили В.М. Гурін “Традиції і нове в дослідженнях Інституту фізіології НАН Білорусі”, Мартін Нихельманн (Берлінський університет ім. О. Гумбольдта) “Терморегуляторна продукція тепла у ембріонів птахів”, Д.П. Дворецький (Санкт-Петербург) “Роль оксиду азоту в реалізації впливу пульсового тиску на тонус артерій”, С.В. Медведєв (Санкт-Петербург) “Можливі нейрофізіологічні механізми психохірургії”, К.В. Судаков (Москва) “Психоемоційний стрес: механізми резистентності”, В.І. Медведєв (Москва) “Закони адаптаційного процесу” та В.О. Матюхін “Деякі сучасні проблеми екологічної фізіології”.

На пленарному засіданні сателітного симпозиуму “Пурини та монооксид азоту” були заслухані доповіді В.Ф. Сагача (Київ) “Роль оксиду азоту в регуляції кровообігу”, В.П. Реутова (Москва) “Що можна назвати найголовнішим у проблемі оксиду азоту на даному етапі розвитку біології

та медицини?”, В.М. Гуріна та співавт. (Мінськ) “Роль пуринів і монооксиду азоту в центральних механізмах терморегуляції”, М.М. Ткаченко (Київ) “Місцеві судинні реакції та вміст вільних радикалів кисню та азоту при старінні”, М.М. Стародубцевої (Гомель) “Роль гемоглобіну в окиснювальному стресі еритроцитів, який зумовлений пероксиазотистою кислотою”, В.В. Зінчука (Гродно) “Оксид азоту та спорідненість крові до кисню”, А.Г. Чумака (Мінськ) “Пуринергічні та NO-ергічні механізми в аферентній ланці інтероцептивних рецепторів” та Ю.В. Гайкович (Мінськ) “Вплив агоністу аденозинових A_1 -рецепторів *2Chloro-adenosine*, який був введений у третій шлуночок мозку, на температуру тіла у щурів”. Пройшли також три секції стендових доповідей і ґрунтовне обговорення доповідей ювілейної конференції та симпозиуму.

До ювілею Інституту фізіології НАН Білорусі були видані матеріали конференції та збірник статей учасників сателітного симпозиуму “Пурини та монооксид азоту (регуляторна роль в організмі)” [Мінськ, Технопринт, 2003].

Слід відзначити високий науковий рівень і чудову організацію наукових форумів у Мінську і висловити щиру вдячність оргкомітету та співробітникам Інституту фізіології НАН Білорусі.

В.Ф. Сагач, М.М. Ткаченко